

Lp.	Program operacyjny	Instytucja zlecająca badanie	Tytuł badania	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Treść rekomendacji	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany przez Wykonawcę sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny	Bazowy status rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Uzasadnienie
1	RPO WD 2014-2020	IZ RPO WD	Wpływ działań rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO WD 2014-2020 na poprawę sytuacji obszarów zdegradowanych	Procesy rewitalizacji wspierane w ramach RPO WD 2014-2020 nie były wystarczająco kompleksowe i komplementarne. Mankament ten występował już w przypadku części programów rewitalizacji, w których projekty nie „pokrywały” w wystarczającym stopniu celów, wynikających z diagnozy zjawisk kryzysowych. Ponadto w ramach części programów realizowane były tylko nieliczne projekty wbrew idei rewitalizacji jako kompleksowego procesu wyprowadzania obszarów zdegradowanych z kryzysu. Wsparcie z programu regionalnego ma kluczowe znaczenie w zaspokajaniu potrzeb w zakresie rewitalizacji (s. 51-53, 61-72, 65-72, 86-88).	Wskazane jest podejmowanie decyzji dotyczących finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych na danym obszarze odnośnie grupy powiązanych ze sobą projektów, wskazanych w programie rewitalizacji danej gminy, zamiast odnośnie poszczególnych projektów. Warunkami koniecznymi przyznania dofinansowania powinny być: •obecność wszystkich projektów z grupy w aktualnym programie rewitalizacji danej gminy •pozytywna ocena zawartej w danym programie rewitalizacji delimitacji obszaru zdegradowanego oraz diagnozy występujących na tym obszarze zjawisk kryzysowych •pozytywna ocena trafności przedsięwzięć należących do rozpatrywanej grupy projektów wobec zdiagnozowanych na danym obszarze zjawisk kryzysowych •pozytywna ocena komplementarności pomiędzy projektami należącymi do danej grupy.	IZ FEDS 2021-2027	Możliwe są dwa warianty wdrożenia rekomendacji: a) Stosowanie trybu pozakonkurencyjnego, na przykład poprzez zastosowanie dodatkowego „Innego Instrumentu Terytorialnego”, który obejmowałby obszar ustalony na podstawie zaakceptowanych przez IZ gminnych programów rewitalizacji (GPR pełniłyby rolę tzw. „planów działań” tego instrumentu) b) Stosowanie procedury konkurencyjnej, w której oceniana byłaby zbiorczo grupa powiązanych projektów. Sposobem wdrożenia rekomendacji jest wpisanie wybranego rozwiązania do dokumentów programowych FEDS 2021-2027, po konsultacjach z interesariuszami.	I kwartał 2023	Programowa - operacyjna	Rozwój regionalny i lokalny	rekomendacja odrzucona		FEDS 2021-2027 nie warunkuje otrzymania wsparcia na projekty o charakterze rewitalizacyjnym od umieszczenia ich w programie rewitalizacji. Wsparcie projektów o charakterze rewitalizacyjnym będzie możliwe w ramach CP 5. Projekty tam realizowane będą wynikać ze strategii poszczególnych Instrumentów Terytorialnych. Wybór operacji na poziomie programu będzie następował w trybie niekonkurencyjnym, zgodnie z kolejnością ujęcia operacji w wykazie, do wysokości alokacji przeznaczonej na dany instrument terytorialny.
2	RPO WD 2014-2020	IZ RPO WD	Wpływ działań rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO WD 2014-2020 na poprawę sytuacji obszarów zdegradowanych	Zakres powiązanych z rewitalizacją wsparcia z RPO WD 2014-2020 był zbyt wąski w stosunku do katalogu zjawisk kryzysowych wskazanych w Ustawie o rewitalizacji oraz diagnozowanych w programach rewitalizacji. Brakowało wsparcia ukierunkowanego na podnoszenie jakości lub dostępności edukacji. (s. 85)	Rozszerzenie w FEDS 2021-2027, w porównaniu z RPO WD 2014-2020, zakresu przedsięwzięć, które mogą uzyskać dofinansowanie z programu regionalnego w ramach wspierania rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Zakres ten powinien zostać poszerzony o przedsięwzięcia na rzecz podnoszenia jakości edukacji oraz zwiększania jej dostępności.	IZ FEDS 2021-2027	W dokumentach programowych dotyczących FEDS 2021-2027 należy umieścić zapisy wyznaczające zakres przedsięwzięć (na poziomie Priorytetów programu lub bardziej szczegółowym), które mogą uzyskać wsparcie na zasadach dotyczących wspierania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zakres ten powinien obejmować m.in. przedsięwzięcia służące realizacji Celu Polityki 4 f	I kwartał 2023	Programowa - operacyjna	Rozwój regionalny i lokalny	rekomendacja zatwierdzona częściowo	Wsparcie projektów o charakterze rewitalizacyjnym będzie możliwe w ramach CPS, choć będą tam realizowane także inne typy projektów. Planuje się, że projekty realizowane w CPS będą wynikać ze Strategii poszczególnych Instrumentów Terytorialnych. Zgodnie z zapisami projektu FEDS w CPS wsparcie uzyskają działania o charakterze rewitalizacyjnym, które nie muszą wynikać z GPR, związane m.in. z fizyczną odnową i bezpieczeństwem przestrzeni publicznych, w tym np. dotyczące adaptacji do zmian klimatu, jak również wpływające na funkcjonalność tej przestrzeni. W ramach tego celu mogą być finansowane także projekty wpisujące się w pozostałe cele polityki spójności (uwzględniające wymogi wynikające z zapisów Umowy Partnerstwa, a w przypadku celów szczegółowych i kierunków interwencji wybranych w ramach FEDS uwzględniające również ich specyfikę). Zapisy te pozwalają na realizację m.in. projektów o charakterze rewitalizacyjnym dotyczących różnych, niezbędnych dla danego miasta obszarów/dziedzin.	
3	RPO WD 2014-2020	IZ RPO WD	Wpływ działań rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO WD 2014-2020 na poprawę sytuacji obszarów zdegradowanych	Beneficjenci realizujący projekty rewitalizacyjne, a zatem będący interesariuszami rewitalizacji, jako ograniczenie swojego udziału w tworzeniu programów rewitalizacji wskazywali najczęściej brak wystarczającej wiedzy na jej temat. Począwszy od roku 2024, rewitalizacja może być prowadzona wyłącznie na podstawie GPR, których przygotowanie jest bardziej wymagające, niż w przypadku „zwykłych” programów rewitalizacji. (s. 75, 83)	Podniesienie wiedzy pracowników urzędów gmin oraz potencjalnych interesariuszy w zakresie rewitalizacji, w szczególności tworzenia GPR, poprzez zapewnienie szkoleń i doradztwa.	IZ FEDS 2021-2027	Przeprowadzenie szkoleń oraz wsparcia doradczego przy tworzeniu programów rewitalizacji. Zwrócić szczególnej uwagi na elementy różniące GPR od „zwykłych” programów rewitalizacji (procedura przyjmowania programu, dodatkowe instrumenty) oraz na elementy będące słabą stroną dotychczasowych procesów rewitalizacyjnych (faktyczna komplementarność oraz monitorowanie efektów). Program szkoleń powinien obejmować m.in. prezentację dobrych praktyk w zakresie programowania rewitalizacji. W celu zwiększenia dostępności szkoleń i doradztwa, powinny być prowadzone m.in. w formie zdalnej oraz hybrydowej (tj. częściowo stacjonarnie a częściowo zdalnej).	II kwartał 2023	Programowa - operacyjna	Rozwój regionalny i lokalny	rekomendacja odrzucona	W ramach FEDS 2021-2027 działania o charakterze rewitalizacyjnym będą realizowane wyłącznie w ramach CPS. Wsparcie skierowane będzie na realizację projektów wynikających ze strategii poszczególnych Instrumentów Terytorialnych i nie będzie uzależnione od umieszczenia ich w programie rewitalizacji (LPR/GPR), w związku z tym w ramach FEDS 2021-2027 nie będą podejmowane działania z zakresu szkoleń oraz wsparcia doradczego przy tworzeniu programów rewitalizacji.	
4	RPO WD 2014-2020	IZ RPO WD	Wpływ działań rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO WD 2014-2020 na poprawę sytuacji obszarów zdegradowanych	Fundusze, jakie mogą zostać przeznaczone na przedsięwzięcia rewitalizacyjne w ramach FEDS 2021-2027 są niewielkie w stosunku do potrzeb deklarowanych przez potencjalnych beneficjentów. Pod względem koncentracji zjawisk kryzysowych w możliwej do jednoznacznego wyodrębnienia części gminy, a także potencjału potrzebnego do wyprowadzania obszarów zdegradowanych z wieloaspektowego kryzysu, miasta (zwłaszcza większe) są bardziej odpowiednimi gminami do prowadzenia rewitalizacji. (s. 42-43, 75, 77)	Skoncentrowanie wsparcia przyznawanego z programu regionalnego na rewitalizację obszarową, poprzez ograniczenie liczby gmin, które będą mogły ubiegać się o wsparcie. Odstąpienie od wymogu prowadzenia rewitalizacji obszarowej jako warunku otrzymania z programu regionalnego funduszy na realizację projektów infrastrukturalnych, na które gminy zgłaszają szczególnie duże zapotrzebowanie. Zapewnienie możliwie dużej puli środków na finansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	IZ FEDS 2021-2027	W dokumentach programowych dotyczących FEDS 2021-2027 należy umieścić zapisy ograniczające liczbę gmin, dla których dostępne będzie wsparcie rewitalizacji z programu regionalnego – na przykład do gmin (lub ewentualnie: miast powiatowych), które opracują GPR do końca 2023 roku. W przypadku zastosowania wariantu a) rekomendacji nr 1, zawężenia tego można dokonać ustalając zakres stosowania tzw. „Innego Instrumentu Terytorialnego”, wspomnianego w sposobie wdrożenia tej rekomendacji. Ustalenie i zapisanie w dokumentach programowych FEDS 2021-2027 alokacji na realizację Celu Polityki 5 na maksymalnym możliwym poziomie.	I kwartał 2023	Programowa - strategiczna	Rozwój regionalny i lokalny	rekomendacja odrzucona	Wsparcie projektów o charakterze rewitalizacyjnym będzie możliwe w ramach CP 5. Przewiduje się, że projekty tam realizowane będą wynikać ze Strategii poszczególnych Instrumentów Terytorialnych. Nie jest więc możliwe ograniczenie liczby gmin, które będą mogły ubiegać się o wsparcie.	